

Riktlinjer för ekonomiskt bistånd vid **Integrationsenheten** Kultur- och utbildningsförvaltningen Alingsås kommun

Dokumenttyp:	Riktlinjer för ekonomiskt bistånd vid Integrationsenheten
Dokumentet gäller för, personalkategori:	Handläggare vid Integrationsenheten
Fastställsedatum, nämnd, paragraf:	Kultur- och utbildningsnämnden 2022-06-14 §x
Diarienummer:	2022.142.670 KUN
Dokumentansvarig, befattning:	Verksamhetschef Integration och arbetsmarknad

1. INLEDNING.....	6
Riktlinjernas syfte och tillämpning.....	6
Utgångspunkter för arbetet.....	6
Barnperspektiv.....	6
Familjerelaterat våld.....	6
Lagstiftning.....	7
2. ALLMÄNT OM UPPDRAGET.....	7
Etableringslagstiftningen.....	7
Integrationsenhetens uppdrag inom etableringslagstiftningen.....	8
Period innan etableringsersättning/andra ersättningar.....	8
Kvotflyktingar.....	8
Gymnasielagen.....	8
Personer över 65 år.....	9
Bostad.....	9
Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd.....	9
Avslag på ansökan om försörjningsstöd.....	9
Delegation av beslutanderätt.....	10
3. FÖRSÖRJNINGSTÖD.....	10
Riksnorm.....	10
Livsmedel.....	10
Kläder och skor.....	11
Lek och fritid.....	11
Barn- och ungdomsförsäkring.....	11
Hygien.....	11
Förbrukningsvaror.....	11
Dagstidning, telefon mm.....	11
Förhöjning av riksnormen.....	11
Övrigt försörjningsstöd - i förekommande fall och till skälig kostnad.....	11
Boende.....	11
Hushållsel.....	14
Bredband.....	15
Hemförsäkring.....	15
Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa.....	15
Arbetsresor.....	15
Merkostnader för särskild kost.....	16
Merkostnader för umgänge med barn.....	16
Merkostnader för barn som har växelvist boende.....	16
Avgift vid sjukhusvård.....	17
Försörjningsstöd vid vistelse på institution.....	17
Fickpengar.....	17
Norm för kläder och skor.....	17

Kostnader i samband med egen bostad.....	17
Reducerat bistånd och prövning av akut bistånd.....	17
Övrigt reducerat försörjningsstöd.....	18
Utlandsvistelse.....	18
4. BISTÅND TILL LIVSFÖRING I ÖVRIGT.....	18
Begravningskostnad.....	19
Resa till begravning.....	20
Behandling av spelberoende och dylikt.....	20
Diskmaskin.....	20
Flyttkostnader.....	20
Flyttstädning.....	20
Färdtjänstavgift.....	20
Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.....	20
Glasögon eller kontaktlinser.....	21
Hemtjänstavgift.....	21
Hemutrustning.....	21
Hel grundutrustning.....	22
Begränsad grundutrustning.....	22
Spädbarnsutrustning.....	22
Familjerelaterat våld.....	22
Juridiska kostnader och stämpelavgifter.....	22
Advokatkostnader.....	22
Stämpelavgifter exempelvis ID, pass eller kostnad för äktenskapsskillnad/bodelning.....	23
Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet.....	23
Klädutrustning inför institutionsvistelse eller kraftigt viktförändring.....	23
Behov av särskilda kläder eller skor.....	23
Läkarvård och medicinkostnad.....	23
Magasineringskostnad.....	23
Psykoterapikostnader m.m.....	24
Resor.....	24
Sjukresor.....	24
Lägerverksamhet m.m. för barn.....	24
Återvändningsresor.....	24
Resor i samband med umgänge med barn.....	24
Skolskjuts.....	24
Skulder.....	24
Avbetalningsplan vid skuld.....	25
Tandvård.....	25
Akut tandvård.....	25
Nödvändig uppehållande tandvård.....	26

Tekniska hjälpmedel.....	26
Telefonabonnemang.....	26
Tvättmaskin.....	27
Olika grupper rätt till försörjningsstöd.....	27
Studera.....	27
Vuxenstuderande.....	27
Kurslitteratur.....	27
Par där en studerar.....	27
Studera under studieuppehåll.....	28
Studera med lov och arbete.....	28
Ungdomar under 21 år som går i skolan.....	28
Personer 65 år och äldre.....	29
Företagare.....	29
Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård.....	29
Hyreskostnad.....	29
Intensivövervakning med elektronisk kontroll – så kallad fotboja.....	30
Kontraktsvård.....	30
Samhällstjänst.....	30
Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten.....	30
Resekostnader.....	31
Asylsökande.....	31
6. ANVISNINGAR FÖR HANDLÄGGNINGEN.....	31
Allmänt.....	31
Registrering i Procapita.....	31
Avslutning av ärende.....	31
Dokumentation.....	31
Tillgångar.....	31
Bil/Fordon.....	32
Fritidshus/Fastighet.....	32
Bankmedel, aktier, obligationer.....	32
Bosparande.....	32
Pensionssparande.....	32
Barns inkomster och tillgångar.....	32
Inkomster som delvis reducerar försörjningsstödet.....	33
Inkomster som inte reducerar försörjningsstödet.....	33
Överskjutande inkomst från tidigare månader.....	33
Förebygga felaktiga utbetalningar.....	34
Hushållstyper.....	34
Sammanboende med hushållsgemenskap.....	34
Gifta men ej sammanboende.....	35
Gymnasiestuderande ungdom.....	35
Inneboende.....	35
Underårig som bildat familj.....	35
Hushåll med underåriga barn.....	35

Avslagsbeslut och överklagande.....	35
Överklagan.....	36
Avvisning av överklagan.....	36
Överklaga beslut från Förvaltningsrätten och begära inhibition.....	36
Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd.....	36
Återsökning- retroaktiva förmåner enligt social försäkringsbalken.....	36
Återkrav enligt SoL.....	37
Återkrav enligt 9 kap. 2§ - förskott på förmån eller ersättning m .m.....	37
Återkrav av bistånd enligt 9 kap. 2§ - under villkor om återbetalning.....	38
Återkrav av bistånd enligt 9 kap. 1§- bistånd som betalats ut på felaktiga grunder.....	38
Ersättningstalan.....	39
Kraveftergift.....	39
Anmälan vid misstänkt bidragsbrott.....	39
Utredning före anmälan.....	39
Vad en brottsanmälan bör innehålla.....	40

1. INLEDNING

Riktlinjernas syfte och tillämpning

Syftet med riktlinjerna är att främja likabehandling i kommunen när det gäller förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd, bidragsnivå och bedömning av övrigt ekonomiskt utöver riksnormen.

Riktlinjerna ska ge stöd och vägledning för arbetet. Riktlinjerna anger vad som är en skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras och om särskilda skäl föreligger motiverar detta avsteg från riktlinjerna. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation i jämförelse med vad en låginkomsttagare i kommunen har råd med. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar. Hänsyn ska tas till den enskildes självbestämmande och integritet.

Utgångspunkter för arbetet

Reglerna i socialtjänstlagen innebär att var och en i första hand är skyldig att själv försöka tillgodose sitt behov och att det ekonomiska biståndet ska vara en tillfällig hjälp. Grunden är därför att den enskilde ska klara sin försörjning på egen hand genom lönearbete eller andra ersättningar och inte genom ekonomiskt bistånd. Arbete/studier gör den enskilde delaktig i samhället och gör att individen bidrar till samhället vilket stärker självkänslan. Det är detta som menas med att biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv.

Genom det ekonomiska biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Vad som är skäliga kostnader när det gäller de dagliga levnadsomkostnaderna inom ramen för riksnormen finns angivet i 4 kap 3 § socialtjänstlagen. Försörjningsstöd utöver riksnormen kan lämnas för skäliga kostnader för ett antal andra behovsposter enligt 4 kap 3 § socialtjänstlagen. Vad som räknas som skäliga kostnader måste avgöras efter en individuell bedömning av vad som är skäligt för just den personen/hushållet.

Barnperspektiv

I bidragshushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. När beslut rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnens bästa kräver. I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnen alltid övervägas innan beslut fattas, särskilt för familjer med långvarigt behov av försörjningsstöd. Vid avslagsbeslut ska det dokumenteras att detta övervägande har skett. Det är viktigt att barnet synliggörs i utredningen.

Familjerelaterat våld

Våldsutsatta kvinnor/män och deras barn kan erbjudas hjälp av socialtjänsten och dessa ska kopplas in vid misstanke om barn som far illa eller bevittnar våld. I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i bidragshushållen i samband med våld i nära relationer och i samband med hedersrelaterat våld. Hjälp så som socialtjänst, kvinnojour etc. ska finnas nära till hands.

I arbetet med ekonomiska bistånd och familjerelaterat våld är det inte lämpligt att hänvisa till andra partens försörjningsskyldighet i det akuta skedet. Det kan istället vara lämpligt att lägga upp separata akter. I dessa fall kan det finnas skäl att beräkna kostnader till en högre nivå. **Finns barn i familjen ska särskilt barnets situation och behov bedömas. Orosanmälan ska göras till barn och unga utredningsenhet.**

Som en del av Integrationsenhetens förebyggande arbete mot våld i nära relationer får alla nyanlända som kommer i kontakt med Integrationsenheten information om vad som anses vara våld och vart man kan vända sig om man är utsatt. Detta görs bland annat genom ”scanning”, vilket innebär att handläggaren kallar män och kvinnor till enskilda samtal för att prata om våld i nära relationer **med hjälp av FREDA-kortfrågor. Syftet med FREDA-kortfrågor är att identifiera våldsutsatthet**

Lagstiftning

De lagar som främst reglerar verksamheten är socialtjänstlagen (2001:453) (SoL), förvaltningslagen (2017:900) (FL), offentlighet- och sekretesslag (2009:400) (OSL) och kommunallagen (2017:725) (KL).

Dessutom finns kompletterande regler i en rad andra lagar såsom äktenskapsbalken (1987:230) (ÄktB), sambolagen (2003:376), lag (1994:1117) om registrerat partnerskap, föräldrabalken (1949:381) (FB), lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (HSL), lag (1962:381) om allmän försäkring (AFL), Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, Bidragsbrottslagen (2007:612) m.fl.

Integrationsavdelningen förhåller sig även till förordning (2010:407) om ersättning till vissa nyanlända invandrare, lag (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare samt den lokala överenskommelse som finns mellan Arbetsförmedlingen och Alingsås kommun.

Verksamheten regleras även genom kommunens övriga riktlinjer och styrdokument.

2. ALLMÄNT OM UPPDRAGET

Etableringslagstiftningen

Etableringsreformen infördes den 1 december 2010 i syfte att underlätta nyanländas etablering i Sverige. Ny etableringslag trädde i kraft 1 januari 2018, lag (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (nedan kallad etableringslagen). Lagen kompletteras av förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända (nedan kallad etableringsförordningen). Enligt 4 § etableringslagen ansvarar Arbetsförmedlingen för att nyanlända invandrare erbjuds insatser som syftar till att underlätta och påskynda nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Detta ska ske genom att nyanlända anvisas till etableringsprogrammet, 1 § etableringsförordningen. Etableringsprogrammet omfattar nyanlända invandrare i arbetsför ålder (20-64 år) med uppehållstillstånd som flykting eller skyddsbehövande. Lagen omfattar även anhörig till flykting eller skyddsbehövande med uppehållstillstånd.

I etableringslagstiftningen betonas vikten av likvärdigheten i etableringslagstiftningen och Arbetsförmedlingens övriga program och den nyanländes ansvar att etablera sig själv. Alla nyanlända som omfattas av det så kallade etableringsprogrammet har en individuell handlingsplan som upprättas mellan individen och handläggare vid Arbetsförmedlingen och ligger som grund för introduktion och beviljad etableringsersättning. Ersättningen betalas ut av

Försäkringskassan och kan dras in om deltagaren inte deltar i insatserna som han eller hon ska.

Den nyanlände kan ta del av 24 månaders heltidsinsatser, alternativt insatser på hel- och deltid som motsvarar 24 månaders insatser. Insatserna kan ges inom en 36-månadersperiod, räknat från handlingsplanens upprättande. De insatser som är obligatoriska under etableringstiden är vuxenutbildning i svenska för invandrare (SFI) samt samhällsorientering. Om individen på grund av sjukdom eller någon annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan inte kan delta i etableringsinsatser på heltid så kommer den skrivas ut från etableringsprogrammet. Ansvaret över individen tillfaller då kommunen och individen har då möjlighet att ansöka om ekonomiskt bistånd.

Integrationsenhetens uppdrag inom etableringslagstiftningen

Period innan etableringsersättning/andra ersättningar

Enligt reglemente för Kultur- och utbildningsnämnden (KF 2019-06-19 § 124) ansvarar Kultur- och utbildningsnämnden för ekonomiskt bistånd för individer inom etableringslagstiftningen.

Integrationsenheten handlägger ärenden om ekonomiskt bistånd för nyanlända under individens två första år i kommunen.

Enligt den lokala överenskommelsen mellan Arbetsförmedlingen och Alingsås kommun har Arbetsförmedlingen 1,5 månad på sig att upprätta en individuell handlingsplan och se till att den nyanlände får igång sin ersättning. Under denna period utgår ingen etableringsersättning till den nyanlände och den nyanlände har då möjlighet att ansöka om ekonomiskt bistånd hos Integrationsenheten. Under denna period gäller de generella reglerna och riktlinjerna om ekonomiskt bistånd enligt SoL. Däremot beviljar Integrationsenheten inte utgifter som till synes inte varit akuta eller nödvändiga och som den nyanlände med planering kan betala av när denne erhåller etableringsersättning. Exempel på detta är icke-akut tandvård och glasögonkostnader. Förutsättningar för att en ansökan ska behandlas är att personen är folkbokförd i kommunen och alla nödvändiga underlag finns.

Under perioden innan andra ersättningar beviljas har individen rätt att ansöka om försörjningsstöd för glappet som kan uppstå innan andra ersättningar kommer igång.

Kvotflyktingar

För kvotflyktingar gäller samma regler och lagar som för andra nyanlända.

Behov och insatser utöver ekonomiskt bistånd

Om det behövs insatser av annan karaktär enligt exempelvis SoL eller LSS så faller detta under Socialnämndens eller Vård- och omsorgsnämndens ansvar.

Gymnasielagen

Ungdomar som fått beviljat uppehållstillstånd enligt lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, även kallad gymnasielagen, ska i första hand försörja sig med studiemedel från CSN.

Ekonomiskt bistånd kan dock beviljas fram till höstterminen de året de fyller 20 år. Ekonomiskt bistånd kan även beviljas under perioden fram till CSN betalar ut studiemedel. Ekonomiskt bistånd beviljas då som förskott på förmån. Dessa ungdomar ska studera på gymnasial nivå då det är ett

krav för att de ska få förlängt uppehållstillstånd. Tillfälligt uppehållstillstånd via gymnasielagen beviljas 13 månader i taget under tiden de studerar och för sex månader efter avslutad gymnasieutbildning.

Personer över 65 år

Nyanlända personer över 65 år omfattas inte av etableringslagstiftningen. Nyanlända över 65 år får ansöka om äldreomsorgsbidrag hos pensionsmyndigheterna och vid behov ansöka om kompletterande försörjningsbidrag.

Bostad

Integrationsenheten har bosättningsansvar för de som får en kommunplacering via anvisning från Migrationsverket. Integrationsenheten kan inte ta emot ansökningar om förturslägenheter i de fall familjer är bostadslösa utan ska i dessa fall hänvisa till socialförvaltningen.

Integrationsenheten får varje år ett antal förturslägenheter från Alingsåshem enligt avtal. Dessa förturslägenheter hyrs ut i andrahand till nyanlända som anvisas enligt bosättningslagen. Den nyanlända kan tidigast efter ett år ta över förstahandskontraktet.

Huvudregeln är att alla nyanlända först börjar med ett andrahandsavtal med möjlighet till att överta förstahand eller slussas ut till ett annat boende med förstahandsavtal.

Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd

Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar. Prövningen av rätten till bistånd görs i flera steg och en individuell behovsprövning ska alltid göras. Följande frågeställningar ska utredas:

Är förutsättningarna för bistånd uppfyllda?

En bedömning ska göras av om den sökande kan anses uppfylla de krav som kan ställas på henne eller honom i syfte att uppnå självförsörjning.

Kan behovet av bistånd tillgodoses på annat sätt?

Annat sätt kan exempelvis vara genom försörjningsskyldiga anhöriga (föräldrar eller make/maka/sambo/registrerad partner), genom inkomster eller tillgångar, genom socialförsäkringsformer, studiestödsformer eller andra ersättningar. I vissa fall ska behovet tillgodoses genom andra huvudmän såsom Försäkringskassan, Landstinget, Migrationsverket eller Kriminalvården.

Vilket bistånd ska beviljas?

Utöver riksnormen som fastställs av regeringen ska en bedömning göras av vilket behov som föreligger och vad som är skälig levnadsnivå för den enskilde. Grunden för denna bedömning utgörs av lagstiftning, kommunens Riktlinjer för ekonomiskt bistånd, samt en individuell bedömning av vad som utgör skälig levnadsnivå för den enskilde.

Det går inte att entydigt fastställa vad som avses med skälig levnadsnivå. Istället måste bedömning göras med utgångspunkt i den enskildes unika förhållanden och behov. Vad som är skälig levnadsnivå i ett fall behöver inte vara det i ett annat, behoven skiftar mellan personer och över tid.

Avslag på ansökan om försörjningsbidrag

Om den sökanden inte bedöms uppfylla förutsättningarna för rätt till försörjningsbidrag ska ansökan

avslås.

Om den sökande fått reducerad etableringsersättning på grund av ogiltig frånvaro ska denna summa inte ersättas av försörjningsstöd.

Vid avslag på ansökan om försörjningsstöd kan en nödprövning göras och personen kan beviljas reducerad försörjningsstöd. Efter bedömning i det enskilda fallet kan eventuellt även bistånd till hyra beviljas (se *sidan 18*). Ett avslagsbeslut innebär oftast att den sökandes livsvillkor påverkas, och även när försörjningsstödet avslås helt eller delvis bör alla lämpliga insatser och stöd till egenförsörjning sättas in.

Delegation av beslutanderätt

Kultur- och utbildningsnämnden har beslutat att delegera beslutanderätt inom detta område. I nämndens delegationsordning anges vilken funktion som har rätt att fatta beslut för nämndens räkning i de olika beslutsärendena.

3. FÖRSÖRJNINGSSTÖD

Rätten till ekonomiskt bistånd regleras i 4 kap. 1 § SoL och består av två delar, försörjningsstöd och bistånd till livsföring i övrigt. Försörjningsstöd enligt riksnormen preciseras i 4 kap. 3 § SoL. Försörjningsstöd består av två delar, riksnorm och övrigt försörjningsstöd till skäligen kostnader för ett antal regelbundet återkommande behovsposter.

(Socialstyrelsen, ekonomiskt bistånd- handbok för socialtjänsten 2021)

Riksnorm

Den del av försörjningsstödet som utgör den så kallade riksnormen omfattar sex budgetposter för vuxna och sju budgetposter för barn och ungdomar. Beloppen för de olika normposterna fastställs varje år av regeringen och bygger på Konsumentverkets beräkningar. Beräkningarna innehåller även ett visst sparutrymme för inköp av sällanköpsprodukter, exempelvis cykel. Beloppen till behovsposterna i Alingsås norm är valda så att inget hushåll vid något tillfälle beviljas lägre belopp än vad som skulle utgå enligt riksnormen i socialtjänstförordningen (2001:937). I Alingsås tillämpas inte heller en sänkning av beloppen för att barn äter lunch i förskola eller skola. Följande poster ingår i normen:

Personliga kostnader

Livsmedel

Utgångspunkten är en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all mat tillreds

hemma.

Kläder och skor

Avser att täcka det vardagliga behovet av kläder och skor under hela året. Även kostnader för skoreparationer och viss kemtvätt ingår samt vissa tillbehör som paraply, armbandsur och väskor. Ryggsäckar för barn och skolungdomar ingår.

Lek och fritid

Avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till. Aktiviteterna gäller både inomhus och utomhus, viss motion och kultur. Även viss kostnad för mobiltelefon ingår.

Barn- och ungdomsförsäkring

Denna normpost ingår endast i normerna för barn och ungdom.

Hygien

Avser kostnader för den personliga hygien, t.ex. tvål, tandkräm, blöjor och mensskydd. Även produkter som t.ex. plåster och solskyddsmedel ingår. Kostnaderna omfattar även hårklippning.

Hushållskostnader

Förbrukningsvaror

Avser varor som behövs för rengöring av bostaden och vård och skötsel av kläder och skor, t.ex. disk- och tvättmedel, dammsugarpåsar, glödlampor och skokräm.

Dagstidning, telefon mm.

I denna post ingår kostnader för en helårsprenumeration på en dagstidning och kvartals- och samtalsavgift för telefon eller kostnad för mobiltelefon och mobiltelefonsamtal. Posten omfattar också vissa kostnader för att skicka kort och brev.

Förhöjning av riksnormen

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl kan försörjningsstödet enligt norm beräknas till en högre nivå. Det gäller när någon har förhöjda kostnader för en eller flera av de budgetposter som ingår i riksnormen och om dessa kostnader inte täcks av annan ersättning såsom handikappersättning, vårdbidrag eller underhåll. Gäller även för fritid och lek för barn om en aktivitet uppfyller en särskild viktig social funktion.

Övrigt försörjningsstöd - i förekommande fall och till skälig kostnad

Vid behov ska skälig kostnad för följande budgetposter ingå i försörjningsstödet. Vid tillfälligt behov av försörjningsstöd ska den sökandes tidigare och väntade inkomster beaktas vid behovsprövning av dessa budgetposter med undantag av boendekostnad.

Boende

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har råd med. Behovsprövningen ska omfatta både kostnad och bostadsstorlek. För att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad ska sökanden som huvudregel styrka att föregående månadshyra är betald. Beträffande boendekostnader och boendeformer, se vidare

avsnitt nedan.

Försäkringskassans föreskrifter om högsta hyra och genomsnittlig hyra för Storgöteborg användas som grund. Summan för enskilda högsta godtagbara hyrorna, beroende av hushållets storlek, fastställs årligen utifrån Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad för respektive år. Möjlighet till individuella bedömningar ska finnas. Den högsta godtagbara hyresnivån får dock inte överskridas annat än om synnerliga skäl bedöms föreligga. Se delegationsordning för delegation.

Hyresrätt

Avgift för parkeringsplats eller garage som ingår i hyran godtas endast om den sökande inte kan välja bort kostnaden. Inte heller avgift för medlemskap i hyresgästförening godtas. Kostnad för kabel-TV och andra tillval ska inte godtas utom i de fall då den sökande inte har kunnat styra tillvalet. Hyrestillägg för lägenhetsunderhåll som beställs under period då den sökande har bistånd ska inte godtas.

Skäligt rådrum

Om boendekostnaden bedöms vara oskälig och behovet av försörjningsstöd inte bedöms vara tillfälligt (mindre än tre månader) ska den sökande uppmanas sänka bostadskostnaden. Innan ett hushåll ställs inför kravet att förändra sin boendesituation ska följande förhållanden beaktas:

- Bostadens storlek i förhållande till familjemedlemmarnas antal.
- Sociala konsekvenser av en flyttning. Det gäller både barnfamiljer och ensamstående vuxna med sociala problem. För barnfamiljer måste beaktas konsekvenser för t.ex. skolgång, barnomsorg, socialt nätverk.
- Sökandens ålder och hälsotillstånd samt möjlighet att klara av en flyttning.
- Sökandens möjlighet att bli godkänd som hyresgäst vid byte på grund av exempelvis arbetslöshet, betalningsanmärkningar.
- Bostadens bytesvärde.
- Sökandens möjlighet att i framtiden med egna inkomster själv klara den höga hyran.
- **Vuxna med sociala problem. För barnfamiljer måste konsekvenser för till exempel skolgång, barnomsorg, socialt nätverk beaktas.**

Om Integrationsenheten efter ovanstående överväganden kommer fram till att sökanden ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrum ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt förbilliga boendekostnaden. Skäligt rådrum är fyra månader som kan förlängas om sökanden under denna tid påbörjat byte av bostaden. Om sökanden har oskäligt hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyran nedsättas i nivå med vad som ovan sägs om vägledande hyreskostnad. Om någon som har kontinuerligt försörjningsstöd anser sig behöva byta bostad och detta medför ökad boendekostnad ska detta ske i samråd med Integrationsenheten. Om den biståndssökande flyttar till dyrare boende utan att samråda med Integrationsenheten ska bistånd för den tidigare lägre hyran beviljas.

Bostadsrätt eller villa

Gäller vad som ovan sägs om hyreslägenheter beträffande skälig kostnad, krav på flyttning och

överbägganden i samband med det. Som boendekostnad för bostadsrätt räknas månadsavgiften till bostadsrättsföreningen plus räntan på lån för lägenheten. I boendekostnad för villa ingår tillsammans med räntan eventuella kostnader för vatten, uppvärmning, sophämtning, försäkring och tomträttsavgäld.

Vid beräkning av boendekostnad ska underlag avseende räntekostnader, driftskostnader (dock ej underhållskostnader och amorteringskostnader) och deklaration lämnas.

Med utgångspunkt från underlaget görs en beräkning av boendekostnaden i systemet Procapita (boendekostnadsberäkning för villa och bostadsrätt). I boendekostnaden ingår förutom räntor och drift även fastighetsskatt.

Vid beräkning bortses från amortering (kapitalbildning) samt från den skatteeffekt som uppstår på grund av avdragsrätt för räntor. Nettokostnaden som uppstår är vad som räknas som boendekostnad. Den faktiska kostnaden den enskilde har att betala är alltså större än vad som räknas som boendekostnad.

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd uppmanas den enskilde att jämkä för skatteeffekten. Detta innebär att den sökande får en högre inkomst än vad han normalt hade haft eftersom den skattesubventionerade delen av boendekostnaden utbetalas direkt. Denna mellanskillnad ska dock inte räknas som inkomst eftersom den ska täcka den del som man bortser från vid beräkningen. Finns ingen beskattningsbar inkomst går det inte att jämkä.

Det är nettoboendekostnaden som ska räknas med. När personen fått jämkning görs vid beräkning skatteavdrag på lönen enligt skattetablell. Kontakt tas med Skatteverket. Den summa som inte räknas med är den skattedel som ska gå till boendekostnaden.

Andrahandsboende

För andrahandsboende gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på flyttning som vid förstahandskontrakt. Ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt ska finnas. Förstahandskontrakt och hyresavi ska begäras in, men kan inte uppställas som krav för rätt till försörjningsstöd. Den sökande bör vara folkbokförd på adressen. Kostnaden för andrahandsuthyrning ska vara den hyra som finns på hyresavin från hyresvärderna och eventuellt påslag för möblerad lägenhet.

Inneboenderum

Som inneboende räknas den som bor hos annan person än nära släkting, och som inte har någon form av hushållsgemenskap med den person han/hon bor hos. Den faktiska boendekostnaden för en inneboende, som ej är släkting med bostadsinnehavaren, bör vara den hyra som avtalats och som betalats fram till ansökan om bistånd. Rimlig boendekostnad bedöms dock ej kunna vara mer än hyreskostnaden delat med antalet personer som bor i boendet, är boendekostnaden för den inneboende högre avslås mellanskillnaden.

Delad lägenhet

Vid boende hos familj/släkting ska hushållsgemenskap förutsättas om inget annat uppges. Det innebär att de som bor tillsammans delar på hushållskostnaderna. Boendekostnad i detta fall räknas enligt andelar där nettohyran delas på antal personer som bor i bostaden.

Vuxet hemmaboende barn eller förälder boende hos barn

Huvudregeln är att bistånd för den unges hyresdel inte beviljas. Undantag ska göras om en familj får behov av försörjningsstöd med anledning av att den unge inte kan betala sin del av hyran då föräldrarnas bostadsbidrag upphört eller minskat i samband med att barnet fyllt 18 år eller avslutat gymnasiet.

Om den unge bor i ett hushåll där det bara finns barn över 18 år kan hyresdel för den unge beviljas med samma summa som det tidigare bostadsbidraget till föräldrarna. Om den unge bor i ett hushåll med barn både under och över 18 år kan hyresdel för den unge beviljas med samma summa som Försäkringskassan fastställt som den unges hyresdel.

Hyresdel ska beviljas om den sökande tidigare har betalat hyresdel under en period. Hyresdel räknas ut enligt Försäkringskassans beräkningsmodell för hyresdel.

Hyresdel räknas ut enligt det beräkningssätt som försäkringskassan använder (Riksförsäkringsverkets föreskrifter RFFS 1998:9/Riksförsäkringsverkets Allmänna råd 2001:8), där bostadens kök räknas som ett rum och varje annat rum (ej badrum) räknas som två enheter

Räkna hur många enheter som finns och hur många ungdomen använder.

Total hyra / Totala antalet enheter * Enheter som den unge använder = Hyresdel.

Förälders hyresdel beviljas endast om bostaden införskaffas för att föräldern ska få plats och boendekostnaden därvid ökat. Den beräknas då som för hemmaboende vuxet barn.

Bor runt hos olika bekanta

Boendekostnad beviljas inte. Räkna gemensamma hushållskostnad för 2 personer eller det antal som bor i lägenheten.

Ungdom utan egna inkomster som tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte beviljas om hyresavtalet tecknas under period då den sökande saknar inkomst och möjlighet att själv betala hyran. Undantag från huvudregeln kan göras om det föreligger starka sociala skäl till flyttningen.

Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas vandrarhemsboende, campingboende, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i andra hand, hotell, etc. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende och kommunen inte kan erbjuda något alternativ.

Hushållsel

Bistånd för el beviljas till faktisk skälig kostnad. Vid bedömning av skälig kostnad utöver den fasta kostnaden för hushållsel, ska utgångspunkten vara Konsumentverkets beräkningar. Den förbrukning som anges nedan ska dock endast ses som ett **riktvärde**, inte som ett tak. Individuell bedömning ska göras, till exempel vid högre elkostnad på grund av särskilda behov.

Hushåll	1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	För varje ytterligare person i hushållet
Skälig förbrukning	180 kWh	240 kWh	280 kWh	340 kWh	+ 30 kWh

Elkostnad vid boende med andelars- och inneboendeberäkning

När vi räknar andelar vid boende (exempelvis 2/5 av en hyra) så godkänns samma andel av elfakturan. Vid inneboende delas elfakturan på antalet boende i lägenheten (exempel 1 par med 2 barn och 1 inneboende så räknas 1/5 av fakturan till den inneboendes andel).

Eluppvärmt boende

När personer har kallhyra och värmer bostaden med el inkluderas även hushållsel i fakturan. När boendekostnaden beräknas räknas kostnaden för hushållsel **med 2% av pbb av för hushållsel** och resterande läggs på boendekostnaden. Räkna så att boendekostnaden inte hamnar över högsta godtagbara boendekostnad per månad.

Bredband

Tillgång till internet i hemmet innefattas inte i de behov som ska täckas av bistånd i form av försörjningsstöd det vill säga riksnormen.

Rimlig kostnad för bredband kan beviljas då myndigheter och andra samhällsaktörer förutsätter att enskilda har tillgång till internet. Rimlig kostnad räknas vara 0,5% av prisbasbeloppet.

Hemförsäkring

Bistånd beviljas med faktisk kostnad till grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd med maximalt enligt delegation.

I de fall den sökande har års- eller halvårsinbetalningar ska denne uppmanas begära månadsinbetalningar. Vid hel- eller halvårsbetalning beviljas endast 1/12 varje månad. Möjlighet till nedsatt premie via fackförening ska beaktas. Extra försäkringar såsom allrisk-, oturs- och hemplusförsäkring etc. ingår inte i vad som betecknas som grundförsäkring. Alla som är folkbokförda på en adress täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring. Det gäller personer som har någon form av hushållsgemenskap med lägenhetsinnehavaren, t.ex. unga vuxna som bor kvar hemma hos föräldrarna eller syskon eller kamrater som delar lägenhet.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Bistånd till avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa ska beviljas med det belopp som gäller för den organisation den sökande tillhör. Den sökande ska dock innan beslut fattas uppmanas att undersöka och återkomma med besked om möjlighet till reducerad avgift.

Arbetsresor

Bistånd till resor beviljas inom ramen för försörjningsstödet om behov av resa föreligger för att kunna arbeta eller för att kunna delta i regelbundna aktiviteter för att komma i arbete.

Bilkostnader

Om den enskilde behöver bil för arbetsresor, bör den faktiska bensinkostnaden för arbetsresorna användas som underlag vid beräkningen. Behov av bil kan till exempel finnas om allmänna kommunikationer saknas, om turtätheten är starkt begränsad, eller den enskilde lider av sjukdom eller har funktionsnedsättning.

Bistånd kan beviljas till skäliga kostnader för:

- Bensin (till arbetsresorna)
- Skatt
- Försäkring
- Självrisk vid skada
- Besiktning
- Reparationskostnader med 10 % av basbeloppet/år

Kollektivtrafik

Vid resor med allmän kommunikation gäller billigaste färdkostnad och färdväg.

Klienten bör ha minst 4 kilometer enkel väg till sin aktivitet för att vara berättigad till bistånd för resekostnad till aktivitet/arbetsresor.

Resor till aktivitet utanför kommunen för personer inom ett arbetsmarknadspolitiskt program beviljas av Arbetsförmedlingen, med avdrag för egenavgift. Försörjningsstöd beviljas då för egenavgiften.

Merkostnader för särskild kost

Tillägg för särskild kost gäller enligt Konsumentverkets beräkningar av mer-kostnader för särskild kost vid vissa sjukdomar.

Skälet till behov av särskild kost ska alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller. Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader, ska möjligheten till handikappersättning undersökas. Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall näringstillskott är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att näringstillskottet ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.

Merkostnader för umgänge med barn

Avser kostnader för barn som i samband med umgänge med förälder tillfälligt är medlemmar i hushållet. Tillägget beviljas maximalt för sex dagar per månad och omfattar normposterna livsmedel, lek/fritid och hygien. Kostnader för umgängesperioder som överstiger fem sammanhängande dygn eller totalt sex dygn under en månad ska i första hand regleras mellan föräldrarna eller via att Försäkringskassan meddelas för reglering av underhållsstödet. Rätten till umgänge ska kontrolleras och omfattningen framgå av dom, avtal eller intyg från boföräldern. Om umgänget varje månad är mer omfattande än sex dagar eller om vårdnaden är gemensam ska den ekonomiska uppgörelsen mellan föräldrarna kontrolleras innan beslut. Helg räknas som tre dagar (fredag, lördag och söndag). Under lov och sommarperiod kan ytterligare dagar beviljas.

Barn och ungdomar bör räknas som medlemmar i hushållet, både där de stadigvarande bor och där de vistas under umgängestid. Kostnader beräknas efter det antal dagar barnet/ungdomen vistas hos respektive förälder.

Beträffande resor i samband med umgänge med barn, se avsnittet om Resor under avsnitt 4. Bistånd till livsföring i övrigt.

Merkostnader för barn som har växelvist boende

Vid gemensam vårdnad när barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normalt inkomster och

utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna. Halvt barnbidrag/studiebidrag och halv riksnorm för barnet räknas in i den biståndssökande förälderns normberäkning.

Avgift vid sjukhusvård

Patientens egenavgift vid sjukhusvård utgör avgift för kost och logi och ryms delvis inom försörjningsstödets kostnadspost för mat. Mellanskillnaden, patientavgiften reducerad med matpengar för samma antal dagar, beviljas som läkarkostnad.

Försörjningsstöd vid vistelse på institution

Försörjningsstöd beviljas vid vistelse på institution eller i familjehem om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Institutionsnormen inkluderar fickpengar och eventuell avgift till fackförening eller A-kassa samt eventuella arbetsresor. I vissa fall kan även kostnader för egen bostad under placeringstiden ingå i försörjningsstödet (jmf med vistelse på kriminalvårdsanstalt) och beroende på vilken typ av placering som är beslutad kan egenavgift för kost och logi ingå.

Fickpengar

Personliga kostnader vid institutionsvistelse beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Fickpengar är försörjningsstöd där normposterna kläder/skor, lek/fritid och hygien ingår. Aktuellt månadsbelopp beräknas genom summering av beloppen i dessa normposter. Norm till barn ska inte beviljas då föräldern har barnbidrag. En halv norm för hushållskostnader kan beviljas.

Norm för kläder och skor

Bistånd till inköp av kläder och skor utöver provas separat. Om personen saknar kläder inför en placering kan det vara lämpligt att göra en överenskommelse med den sökande om att biståndet till kläder och skor utbetalas klumpvis för två till fyra månader åt gången. Vid dessa fall frånräknas klädnormen i kommande beräkningar för motsvarande perioder.

Kostnader i samband med egen bostad

För personer som under placeringstiden har kvar sin bostad ingår även kostnader med anknytning till bostaden i försörjningsstödet. Dessa kostnader är hyra, abonnemangskostnad hushållsel och hemförsäkring. Bistånd till dessa kostnader beviljas efter sedvanlig prövning. Bistånd till fast telefon beviljas om vistelsen på sjukhus eller behandlingshem understiger två månader. Om vistelsen planeras bli längre kan den sökande begära avgiftsbefrielse.

Reducerat bistånd och prövning av akut bistånd

Situationer kan uppstå där den sökande har haft tillräckliga inkomster till sin försörjning, antingen egna inkomster eller tidigare beviljat försörjningsstöd, men har använt dem på annat sätt, tappat dem eller blivit bestulen och därför saknar medel till sitt uppehälle. Efter bedömning i det enskilda fallet kan extra bidrag tillfälligt beviljas för att tillgodose de mest nödvändiga behoven såsom mat och bostad för att ge sökanden möjlighet att reda upp den akuta situationen. Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Kontoöversikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska uppvisas. Följande överväganden ska göras:

↑ Är det en akut nödsituation?

- ↑ Finns barn i familjen?
- ↑ Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får ekonomisk hjälp?
- ↑ Har sökanden medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- ↑ Känner sökanden till socialtjänstlagens beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- ↑ Kan sökanden få hjälp från underhållsskyldig?
- ↑ Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Om sökande har fått fullt försörjningsstöd för en period oftast för en månad, ska inte ytterligare livsmedelsnorm beviljas. Det kan föreligga särskilda skäl men oftast inte. Man har inte rätt att få ytterligare f-stöd för en period. Istället ska man utreda hur man kan hjälpa den sökande att hushålla med sitt försörjningsstöd. Dela upp utbetalningarna varje vecka eller oftare om det behövs. Detsamma gäller för de som har barn i familjen, då ska också en anmälan till barn och unga göras som lämnas till dagansvarig på deras enhet. Man kan då eventuellt göra en planering med barn och unga. Efter bedömning i det enskilda fallet, eventuellt i samråd med barn och unga, kan extra bidrag tillfälligt beviljas för att tillgodose de mest nödvändiga behoven som till exempel mat, för att ge sökanden möjlighet att reda upp den akuta situationen.

Akut bistånd till hushåll som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrad att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation. Om behovet av akut bistånd är upprepat och det finns barn i hushållet ska särskilt uppmärksammas om behovet kan vara ett uttryck för att det kan finnas anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

Tappad plånbok är i första hand en försäkringsfråga. Kopia på polisanmälan begärs in tillsammans med kontoöversikt och aktuella kontoutdrag. Endast nödprovning görs. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om hur han eller hon i fortsättningen kan förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen. Om någon trots denna information tappar eller blir bestulen på sina pengar kan ansökan om bistånd avslås om det är uppenbart att fakta kring den beskrivna situationen inte är trovärdiga. Detta gäller även i andra fall då det är uppenbart att beskrivningen av en situation inte stämmer.

Övrigt reducerat försörjningsstöd

Om det är uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i försörjningsstödet eller att denne inte använder biståndet till avsett ändamål, exempelvis vid aktivt missbruk, kan försörjningsstödet reduceras med kostnaderna för detta. Bidrag registreras i detta fall som ändamål Reducerat försörjningsstöd.

Utlandsvistelse

Huvudprincipen är att försörjningsstöd inte beviljas vid utlandsvistelse. Det kan undantagsvis finnas rätt till bistånd under vistelse utomlands, om det exempelvis är nödvändigt i samband med egen sjukdom. **Huvudregeln är att den enskilde som återvänder till Sverige efter en utlandsvistelse, tidigast efter en månad är berättigad till ekonomiskt bistånd förutsatt att han varit anmäld som arbetssökande på arbetsförmedlingen och sökt arbete efter förmåga.**

4. BISTÅND TILL LIVSFÖRING I ÖVRIGT

I detta avsnitt ges riktlinjer för ändamål utöver försörjningsstödet. Vissa av ändamålen ingår

vanligtvis i en skälig levnadsnivå om kostnaden är skälig och sökanden i övrigt uppfyller förutsättningarna för försörjningsstöd. Det gäller löpande kostnader för läkarvård, medicin, barnomsorg och färdtjänst. När det gäller rätten till bistånd till övriga ändamål krävs särskilda förutsättningar. Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd med. En noggrann prövning ska ske av om behovet kan tillgodoses på annat sätt eller till lägre kostnad. Den sökandes tidigare och väntade möjligheter att själv tillgodose behovet ska alltid beaktas vid prövningen.

Begravningskostnad

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas, dvs. föräldrars och efterlevande makars/registerade partners, inkomster eller tillgångar. Om tillgångar saknas ska dödsboet vända sig till socialförvaltningen för att göra en dödsboanmälan som handläggs av administrationen. Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta mot gällande norm för försörjningsstöd. Hänsyn ska tas till tillgångar exempelvis i form av försäkringar. Begravningskostnader ska som huvudregel endast beviljas vid ansökan från dödsbodelägaren eller från den som är försörjningsskyldig för den avlidne. Alla kända tillgångar som finns på dagen för dödsfallet avräknas direkt vid ansökan om begravningskostnad, även eventuell kommande skatteåterbäring. Som huvudregel ska kända inestående inkomster inte förskottas utan sökanden får begära avbetalning hos begravningsbyrån.

Återkrav ska upprättas mot tillgångar som kan visa sig senare. Bistånd ska prövas mot 4 kap. 1 § SoL men beviljas enligt 4 kap. 2 § SoL med villkor om återbetalning enligt 9 kap. 2 § SoL. Beslutet ska delges med Rekommenderat brev och Mottagningsbevis. För begravning beviljas maximalt 50 % av gällande prisbasbelopp för skäliga faktiska kostnader som ska styrkas. Kostnadsposter som godkänns är:

- ⤴ Grundtjänster från begravningsbyrå (riktvärde ca 25 % av basbeloppet), dvs. kista med enkel dekoration, bisättning (i bisättningen ingår normalt svepning och kistläggning, utkörning av kista till bårhus, bärare vid bisättning, transport av kistan till kyrkogårdsförvaltningens kapell) urna, representant vid begravningen och mindre förtäring.
- ⤴ Gravsten/inskriftion på befintlig gravsten (riktvärde ca 15 % av basbeloppet).
- ⤴ Dödsannons 70 mm.
- ⤴ Officiant vid borgerlig begravning.

Bistånd beviljas inte för kostnader som tillgodoses inom ramen för begravningsavgiften, dvs. förvaring av kista hos kyrkogårdsförvaltningen, lokal med eller utan religiösa symboler för begravningsceremoni, kremering, gravöppning, gravplats för kista eller urna under 25 år, gravsättning, alternativt spridning eller nedgrävning av aska i minneslund, samt transport av kista från begravningsceremonin. Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne på bostadsorten. Merkostnader för att begrava den avlidne utanför Sverige ingår inte i rätten till bistånd.

Kostnader för hemtransport vid dödsfall utomlands beviljas inte. Om en svensk resenär avlider på utlandsresan är det antingen personens hem- eller reseförsäkring eller de anhöriga som får betala kostnaden för transport av den avlidna till Sverige. Om försäkring saknas och anhöriga inte har ekonomisk möjlighet att betala för hemtransport, hjälper ambassaden till med att ordna en enkel och värdig begravning utomlands.

Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd till.

Behandling av spelberoende och dylikt

Kommunen har skyldigheter när det gäller åtgärder mot missbruk av alkohol och andra beroendeframkallande medel, dvs. missbruk av kemiska preparat. Det är landstingets ansvar att vårda sådana yttringar av psykisk ohälsa som kan ge upphov till olika former av beroenden och missbruk som inte avser alkohol eller drogmissbruk såsom exempelvis spelmissbruk, matmissbruk, köpmisbruk och sexmissbruk. En ansökan om bistånd för behandling av spelmissbruk eller dylikt utreds och prövas inom ramen för rätten till ekonomiskt bistånd.

Diskmaskin

Bistånd till diskmaskin beviljas endast om det finns ett medicinskt behov som är styrkt med läkarintyg och behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappersättning eller annan boende i hushållet. **Kan också beviljas om det finns starka sociala skäl.**

Flyttkostnader

Bistånd kan beviljas till sökande som har försörjningsstöd eller inkomster i motsvarande nivå om behovet av att flytta är motiverat av hälsoskäl eller sociala omständigheter, att flytten skulle öka sökandens möjligheter att bli självförsörjande genom flytten eller att flytten skulle medföra att sökandens boendekostnader skulle minska. Vid flytt till annan ort av arbetsmarknadsskäl ska även utredas om behovet kan tillgodoses genom bidrag från Arbetsförmedlingen. Kostnad beviljas för hyra av släpkärra eller mindre lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring mot uppvisande av kvitto. Endast om särskilda skäl finns godtas anlitanande av flyttfirma. Kostnadsförslag ska inhämtas och stå på klienten. Bistånd till kostnad för flyttning utanför Norden beviljas inte. I samband med att bistånd till flyttkostnad beviljas ska den sökande styrka att den gamla bostaden har sagts upp samt kontrakt på den nya bostaden.

Flyttstädning

Ombesörjs av klienten. Kan beviljas vid funktionshinder.

Färdtjänstavgift

För färdtjänst beviljas i regel grundavgiften. Bistånd till avgift för riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala.

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Bistånd till avgift för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg (årskurs 1-3) och öppen fritidsverksamhet (årskurs 4-6) beviljas sökande som uppbär försörjningsstöd eller har inkomster i nivå med försörjningsstödet. Detta gäller även fristående verksamhet om avgiften är i nivå med kommunens. **Se till att avgiften är satt efter familjens aktuella inkomster.**

Glasögon eller kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad för glasögon är lägsta möjliga pris som erbjuds av optiker. Klienten ska undersöka priset hos minst två olika optiker. Klienten får från sin handläggare två blanketter där optiker kan fylla i kostnadsförslag för just deras optikerbutik som klienten sedan lämnar in till sin handläggare på Integrationsenheten.

För barn och unga upp till och med 19 år har Västra Götalandsregionen ett bidrag på 800 kronor eller 1 600 kronor beroende på vilken styrka som ordinerats på glasen. Bidraget gäller både glasögon och linser och dras av direkt på priset i optikerbutiken. Kostar glasögonen mer än bidraget betalar sökande det överskjutande beloppet själv och om läkarintyg som styrker behovet av annan typ av glasögon än det som täcks av bidraget så kan detta beviljas i form av övrigt ekonomiskt bistånd.

Bistånd till vanliga läsglasögon som är avsedda för personer med avtagande synskärpa s.k. ålderssynthet beviljas ej. Behovet kan tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien. Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas, beviljas ej, om behovet inte är styrkt av läkarordination. Den extra kostnaden godtas om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Kostnad för ögonlinser godtas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt med läkarintyg.

Hemtjänstavgift

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnaden för hemtjänstavgift. Den enskilde ska alltid ha ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift betalats, så kallad förbehållsbelopp. Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon eller tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften. Görs beräkning för bedömning av bistånd till annan utgift som ingår i begreppet skälig levnadsnivå utgör hemtjänstavgiften en godkänd kostnad i den ekonomiska beräkningen.

Hemutrustning

Bistånd till hemutrustning och komplettering av befintlig hemutrustning beviljas vid behov till sökande som beräknas ha behov av försörjningsstöd under en längre tid. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd med.

Integrationsenheten bör ge ekonomiskt bistånd till den hemutrustning som behövs för att ett hem ska kunna fungera, i fråga om exempelvis matlagning, umgänge, sömn, förvaring, rengöring, rekreation och information via radio eller TV. Även dator med internetuppkoppling bör ingå. Prövning ska göras i förhållande till vad som anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig.

Innan beslut fattas ska nedanstående beaktas:

- Ställning ska tas till om behovet är akut och nödvändigt för att sökanden med kort varsel ska kunna flytta in i sin bostad?
- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning?

- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för inköp av hemutrustning?
- Om behovet av bistånd är föranlett av en orsak som kan täckas av hemförsäkring ska detta alltid prövas i första hand.
- När det gäller barnfamiljer ska beaktas om särskilt behov finns hos barnen.
- Vilken hjälp kan den sökande få av sitt sociala nätverk?
- Vid skilsmässa ska bohaget delas. Även vid separation vid sammanboende ska gemensamt inköpt bohag delas.

Hel grundutrustning

Detta avser en mer omfattande grundutrustning som ska användas under lång tid. Utifrån målgruppen nyanlända omfattas de flesta för hel grundutrustning. Avdrag görs för den del av hemutrustning som Integrationsenheten kittat upp med vad gäller KVOT-flyktingar eller det hemutrustning som ABO ev. har med sig från flyktingförläggning. Separat rutin för hemutrustning finns samt delegationsordning för belopp.

Begränsad grundutrustning

Begränsad hemutrustning kan beviljas vid behov till personer som har försörjningsstöd, men som inte kan vänta med inköp tills de har egen inkomst. Bevilja enligt prislista i rutin.

Som regel bör först ett mindre belopp beviljas för inköp av hemutrustning. Kvitto ska uppvisas på vad som inköpt.

För en ensamstående kan det räcka att bevilja 5.000:- för att sedan bedöma om ytterligare bistånd ska beviljas. Inköp görs främst på secondhand affärer exempelvis Vinden i Alingsås.

Vid ansökan om enstaka artiklar finns en enskild prislista att tillgå. (se bilaga)

Spädbarnsutrustning

Den som en längre tid (minst 6 månader) haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att skaffa nödvändig utrustning. I detta sammanhang ska hänsyn tas till om utrustning finns sedan tidigare barns födelse.

Bistånd till hel spädbarnsutrustning beviljas med 10% av basbeloppet och innefattar en grunduppsättning kläder, säng med sängutrustning, skötbädd med tillbehör och begagnad barnvagn. Bistånd beviljas med hälften före barnets födelse och resterande belopp beviljas efter förlossningen. Detta med anledning av att försörjningsstödet prövas månadsvis och situationen kan förändras.

Familjerelaterat våld

För denna grupp kan det vara rimligt med en generösare bedömning utifrån barnperspektiv och brottsofferperspektiv.

Juridiska kostnader och stämpelavgifter

Advokatkostnader

I första hand ska den sökande utnyttja det rättskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättskydd gäller t.ex. för tvister angående vårdnad och underhåll av barn men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån den enskildes ekonomi och är numera avsevärt begränsad. Ekonomiskt bistånd kan

beviljas till självrisken vid rättsskydd och till den kostnad som tillkommer sökanden vid statlig rättshjälp om målet gäller familjerättsliga ärenden.

Stämpelavgifter exempelvis ID, pass eller kostnad för äktenskapsskillnad/bodelning

Huvudregeln är att bistånd till stämpelavgifter inte beviljas. Undantag gäller för kostnader för identitetskort och för äktenskapsskillnad eller bodelning. Kostnader i samband med ansökan om svenskt medborgarskap beviljas inte. Kostnader för pass beviljas som huvudregel inte. Migrationsverkets avgifter för ansökan om uppehålls- och/eller arbetstillstånd beviljas inte eftersom skyddsbehövande och sökande av humanitära skäl inte behöver betala för det. För asylsökande i Sverige och för make, maka eller sambo samt barn under 18 år som vill återförenas med en utlänning som har fått uppehållstillstånd som skyddsbehövande eller av humanitära skäl tas ingen avgift ut. Flera stora medborgargrupper och vissa studerande är också undantagna från avgift.

Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet

Det kan finnas skäl att bevilja ekonomiskt bistånd till en högre nivå än riksnormen för posten kläder. Detta gäller till exempel vid mottagande av KVOT-flyktingar som kommer till Sverige under hösten och är i behov av vinterkläder.

Klädutrustning inför institutionsvistelse eller kraftigt viktförändring

Extra bidrag till kläder och skor beviljas som huvudregel inte. Sökande som placeras för vård eller behandling kan vid akut behov av klädutrustning få bistånd till kläder och skor inom försörjningsstödet ram utbetalt i en klumpsumma för två till fyra månader framåt, vilket därefter justeras med normposten för motsvarande tid. Löpande komplettering av kläd- och skoutrustning beviljas därefter som en del av försörjningsstödet.

Behov av särskilda kläder eller skor

Här avses engångskostnader för specialbeställda kläder eller skor som inte täcks av handikappersättning eller riksnormen.

Läkarvård och medicinkostnad

Omfattar avgift vid läkarbesök och läkarföreskriven medicin och behandling som ingår i högkostnadsskyddet. Biståndet kan omfatta t.ex. besök hos distriktssköterska, sjukgymnast, psykolog eller annan öppenvårdsbehandling. Endast kostnader för av staten rabatterade läkemedel (egenavgift) ska godkännas. Kostnad för faktureringsavgift godkänns.

Magasineringskostnad

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag kan beviljas den som har löpande försörjningsstöd om den sökande inom sex månader kommer att få en ny bostad. För personer som dömts till sex månader fängelse eller mer har inte rätt till ekonomiskt bistånd för kostnad avseende magasinering. Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman. Bedömningen ska även grunda sig på bohagets skick och storlek samt om kostnaderna för magasineringen överstiger kostnaden för nyanskaffning av bohag.

Psykoterafikostnader m.m.

Psykoterafi är sjukvårdshuvudmannens ansvar. Huvudprincipen är därför att bistånd till kostnad för psykoterafi inte ska beviljas. Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till vårdcentral eller närmaste öppna psykiatriska mottagning.

Resor

Sjukresor

Sjukresor beviljas i regel inte då kostnaden ersätts av regionen. Egenavgiften beviljas som ekonomiskt bistånd, resterande kostnad för sjukresan får sökas via sjukvården. Aktuella belopp för egenavgifter samt färdsätt finns på 1177.se

Lägerverksamhet m.m. för barn

Ansök i första hand om bidrag hos föreningar som majblomman eller Lions.

Med utgångspunkt från barns behov kan bistånd beviljas till kostnad för exempelvis lägerverksamhet, idrottsresor eller kolonivistelse utanför skolans ram, utan att det finns särskilda sociala skäl om kostnaden är rimlig. Biståndet ska reduceras med beloppet för matpengar för motsvarande antal dagar om det är ett läger där barnet är borta hela dygnet. Vid dagläger reduceras inte beloppet för matpengar.

Återvandringsresor

Utländska medborgare som kommit till Sverige som flyktingar kan söka återvandringsbidrag hos Migrationsverket. Bidraget ges dels i form av reskostnad, dels som en allmän schablon per person. Ibland önskar en person rekognosera i hemlandet innan eventuell återvandring. Inte heller i dessa fall ska kommunen gå in med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen till reskostnad.

Resor i samband med umgänge med barn

Behovsprövningen ska innefatta:

- ↑ Barnets behov av umgänge.
- ↑ Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar.
- ↑ Skäligheten av kostnaden för resan.

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barnets behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi, om inget annat dömts via domslut. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna. Även barn med förälder som vistas i fängelse har rätt till umgänge med denne. Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur reskostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresa beviljas. Reskostnaderna ska jämföras med vad en inkomsttagare i allmänhet har råd att bekosta, dock minst en resa per månad som huvudregel inom Norden.

Skolskjuts

Skolskjuts och elevresor för barn i grundskolan/gymnasieskolan prövas och beviljas av skolan.

Skulder

Bistånd till skulder som avbetalning på studielån eller banklån, kontokortskulder, privata skulder,

etc. samt böter och underhållsstöd beviljas inte. Om sökanden p.g.a. skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska han eller hon erbjudas hjälp av budget- och skuldrådgivare.

Undantag kan göras för hyresskuld i följande fall:

- ⤴ Skuld som uppstått under tid då sökanden av godtagbara skäl inte haft egna inkomster som räckt till hyra. Om ansökan hade gjorts när hyresskulden uppkom hade han eller hon haft rätt till bistånd.
- ⤴ Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid eventuell avhysning.
- ⤴ För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna.
- ⤴ Om eventuell avhysning riskerar medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning.

Vid upprepade hyresskulder ska restriktivare bedömning göras. För att undvika upprepning ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld så långt det är möjligt följas upp. I samband med reglering av en hyresskuld i en barnfamilj ska en arbetsplan för hur uppföljningen ska genomföras upprättas tillsammans med den sökande. Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulderna kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från förälderns sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

Undantag kan också göras för bistånd till skuld för hushållsel i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Även i detta sammanhang ska barnets situation uppmärksammas särskilt.

Skuld för avgift för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den sökande får pröva att göra upp en avbetalningsplan med förvaltningen. Hotas ändå barnet av uppsägning från plats i förskoleverksamheten och det är viktigt att så inte sker så bör ekonomiskt bistånd beviljas. Enligt barn- och ungdomsförvaltningen blir barnet avstängt från barnomsorgen om inte skulden regleras och vid en nyplacering får familjen inte ha någon skuld.

Avbetalningsplan vid skuld

Avbetalningsplaner görs inte generellt, utan sökande hänvisas till möjligheten att lägga upp en avbetalningsplan med inkassoföretagen. I de fall då kommunen själva agerar som inkassoaktör blir detta ett beslut i diskussion med ekonomienheten på kommunledningskontoret.

Tandvård

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård.

Akut tandvård

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragnings, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning framgå att behovet av behandling var akut. Det bör uppmärksammas att det faktum att det står "akut besök" på räkningen inte i sig innebär att behovet av behandling var akut.

Nödvändig uppehållande tandvård

Vid längre tids beroende av försörjningsstöd kan även annan tandvård än akut beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta. Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas personer som under minst sex månader har haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen och som inte inom rimlig tid förväntas öka sina inkomster. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök.

Kostnadsförslaget ska skickas till konsulterande tandläkare med svarskuvert som bedömer om tandvården är nödvändig och till ett rimligt pris. Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper över flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet.

Tandvård som utförts före framställan ska inte beviljas utan betraktas som en skuld.

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå, på cirka 15 % av prisbasbeloppet, har inte rätt till bistånd. Om person med inkomst över försörjningsstödsnivå ändå söker bistånd till tandvårdskostnad kan bistånd i undantagsfall beviljas för nödvändig tandvård mot återbetalning. Detta gäller om personen har försökt men inte fått en avbetalningsplan med tandläkaren. Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas.

Sökande som inom snar framtid kan komma att bli självförsörjande ska alltid skriva på en blankett som intygar att om de blir självförsörjande så är de sökande själv som står för sina tandläkarkostnader.

Tekniska hjälpmedel

Bistånd beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel som t.ex. hörapparat, batterier, etc., om behovet inte kan tillgodoses via regionen eller Försäkringskassan.

Telefonabonnemang

Bistånd till öppning av nytt telefonabonnemang beviljas endast hushåll med styrkt behov av stationär telefon. Mobiltelefon med kontantkort kan jämföras med och utgöra ett billigare alternativ till fast installation.

I följande fall kan behov av stationär telefon motiveras:

- Personer som på grund av ålder, sjukdom eller skada inte har förmåga att använda en mobiltelefon.
- Fast telefoni är en förutsättning för att läkarföreskrivna tekniska hjälpmedel, som exempelvis trygghetslarm, ska kunna installeras.

Kostnader för telefoninstallation på grund av intensivövervakning med fotboja ska inte beviljas då detta bekostas av Kriminalvården. Alla löpande kostnader för telefon ingår i riksnormen.

Tvättmaskin

Bistånd till inköp av tvättmaskin beviljas endast om det finns ett fysiskt eller psykiskt funktionshinder som är styrkt med läkarintyg, som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. Bistånd kan även beviljas till personer som av medicinska skäl är tvingade att tvätta mycket mer än normalt. Behovet ska styrkas med läkarintyg. En förutsättning för biståndet är att behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappersättning, annan boende i hushållet eller genom hjälp i hemmet. Om behov av tvättmaskin uppstått p.g.a. att fastigheten saknar tvättstuga ska sökanden i första hand hänvisas till värden, hyresgästföreningen eller hyresnämnden.

Olika grupperns rätt till försörjningsstöd

Studera

Vuxenstuderande

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till försörjningsstöd. Vuxenutbildning ska finansieras genom det statliga studiemedelssystemet eller med etableringsersättning/aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen. Försörjningsstöd kan beviljas för studier på grundskolenivå om personen ifråga inte har fullständigt grundskolebetyg. Denne ska ändå alltid söka studiemedlets bidragsdel. Personer som kommer från annat land som har högskoleutbildning och vill läsa SAS grund (Svenska som andraspråk) har inte rätt att få studera med försörjningsstöd då behovet kan tillgodoses genom studiemedel, lån och bidragsdel.

För SFI-studier gäller rätt till ekonomiskt bistånd om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Försörjningsstöd ska inte beviljas vid annat än korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetssökande, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete. Undantag från detta kan göras till exempel i följande fall:

- **Studierna ingår i en arbetsplan som arbetsförmedlingen och socialtjänsten gemensamt gjort.**
- **Studierna ingår i en rehabilitering.**
- **Studierna utgör påbyggnad till SFI eller introduktionskurs för invandrare.**

Kurslitteratur

Om ekonomiskt bistånd ges för studier ingår även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial i biståndet. Möjligheten att köpa in begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta.

Par där en studerar

I par där ena parten studerar har Socialstyrelsen rekommenderat undantag från principen att stå till arbetsmarknadens förfogande och jämställer studier med detta om studierna är en förutsättning för en framtida försörjning och att den som studerar inte har möjligheter att utan studier få ett arbete som medför en stadigvarande försörjning.

En bedömning ska göras om dessa studier kan leda till arbete. Om studierna inte kan leda till arbete får studierna avbrytas.

Om grund för studier finns så innebär det att studiemedlet räknas som inkomst (gäller både lån- respektive bidragsdelen) vid ekonomisk beräkning.

Studerande under studieuppehåll

Studerande som under studieuppehåll behöver försörjningsstöd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. För att ha rätt till försörjningsstöd ska studerande kunna visa att de i god tid sökt sommararbete då inkomstbortfallet är en förutsebar situation.

Studiemedlen ska täcka levnadsomkostnaderna under terminerna t.o.m. den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Först därefter inträder rätt till försörjningsstöd. Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin och ska därför inte beviljas försörjningsstöd för studieuppehåll då. För övriga studerande kan reducerat försörjningsstöd till matpengar beviljas för studieuppehållet över jul och nyår.

Studerande med lov och arbete

För studerande som arbetar under sommarlov och ska fortsätta studera till hösten kan reducerat försörjningsstöd beviljas under den period som personen arbetar och kommer få lön för. I det reducerade försörjningsstödet ingår matpengar, arbetsresor och eventuell hyra som förfaller till betalning under perioden. Motivet till reduceringen är att biståndet ska anses tillfälligt i avvaktan på lön. Biståndet beviljas som förskott på lön, då personen får dubbla ersättningar, med återbetalning enligt 9 kap. 2 § 1 st. SoL.

Studerande som börjar arbeta senare under sommarperioden beviljas full riksnorm för den period fram till dess arbetet börjar, se nedanstående exempel.

Ungdomar under 21 år som går i skolan

Föräldrarna har enligt föräldrabalken försörjningskyldighet för ungdomar som går i skolan till dess den unge fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning. För ungdom som fyllt 18 år är föräldrarna underhållsskyldiga bara om den unge går i skolan. Gör den unge ett uppehåll i sin skolgång är föräldrarna inte underhållsskyldiga under uppehållet men underhållsskyldigheten träder in igen om och när barnet återupptar skolgången. Ferier och tid då barnet på grund av sjukdom är förhindrad att delta i utbildningen anses i praxis utgöra tid då skolgång pågår. Underhållsskyldigheten upphör alltså inte under sommarlovet mellan två årskurser i gymnasieskolan. I de fall föräldrarna har försörjningsplikt ska ungdomen räknas in som barn i hushållet om det inte finns särskilda skäl för att ungdomen ska ha bistånd som eget hushåll.

Från hösten det år en studerande ungdom fyller 20 år utgår inte underhållsstöd och bostadsbidrag, eftersom ungdomen är berättigad till studiemedel, både bidrags- och lånedelen. Högsta förvaltningsdomstolen har i RÅ 1996 not. 53 slagit fast en grundregel när det gäller vuxenstuderande. Det är inte en uppgift för socialtjänsten att svara för den studerandes kostnader i samband med studier. Enligt kammarrättsdom 2011-02-23, mål 3757-10 framgår att en studerande skolungdom som fyller 20 år under hösten måste om den bor kvar i föräldrahemmet bidra till sin egen försörjning. Det innebär att ingen riksnorm utgår för den unge men den ska ingå i gemensamma hushållskostnader samt att andel av hyran och elkostnad från den studerande ska

räknas som inkomst för familjen.

Personer 65 år och äldre

Personer som är 65 år och äldre som ansöker om försörjningsstöd ska hänvisas till **Pensionsmyndigheten** för att ansöka om äldreförsörjningsstöd i stället. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan beslut ska biståndet utges som ett förskott på förmån och framställan ska skickas till Pensionsmyndigheten.

Företagare

Ekonomiskt bistånd beviljas i regel inte till den som är egen företagare. Aktiebolag representerar en realiserbar tillgång liksom handelsbolag och enskilda firmor. I det fall ett företaget inte representerar en tillgång ska den sökande uppmanas att avregistrera företaget och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Företagare kan beviljas bistånd under en avvecklingsfas under fyra månader.

När den sökande har ett kortvarigt behov av bistånd (tre månader), till exempel vid sjukdom eller annan akut situation, kan firman lämnas kvar då den kan förväntas ge inkomster när arbetet återupptas.

Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

För personer inskrivna inom kriminalvården ska kriminalvårdsmyndigheten svara för alla kostnader under verkställighetstiden. För hyra och andra kostnader förknippade med eventuell bostad gäller i vissa fall särskilda regler som beskrivs nedan. Sökandens möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska alltid utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas.

Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från kriminalvården och ska inte beviljas fickpengar. Personer som dömts till fängelsestraff har i princip rätt att omgående påbörja verkställigheten. Vid ansökan om försörjningsstöd i avvaktan på fängelsestraff kan behovet tillgodoses genom att den sökande inställer sig hos kriminalvården. I samband med avslutning av kriminalvård ligger ansvaret för bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen på folkbokföringskommunen.

Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, pension, bostadsbidrag, etc.

Hyreskostnad

Personer som är häktade har rätt till bistånd från Integrationsenheten till hyra om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt. En sedvanlig ekonomisk prövning ska alltid göras.

Personer som är dömda till fängelse eller rättspsykiatrisk vård kan i vissa fall beviljas bistånd till hyra under verkställighetstiden. I fall den sökande hyr andrahandslägenhet eller inneboenderum kan bistånd beviljas om hyresrätten kvarstår efter frigivning. Enligt anvisningar från Socialstyrelsen bör häktade och personer som avtjänar en faktisk strafftid på högst sex månader ges ekonomiskt bistånd till hyra (och el) under förutsättning att de har gjort vad de kunnat för att hyra ut lägenheten i andra hand.

Om behov av bistånd föreligger (efter individuell bedömning) för mer än sex månader beviljas detta enligt 4 kap. 2 § SoL.

Vad gäller elkostnader i samband med att en person döms till fängelsestraff längre än sex månader så bör bedömning av rätt till bistånd enligt Socialstyrelsen göras efter den period som elen förbrukats och inte efter förfalldatum på fakturan.

Om hyresavtal sägs upp kan det bli aktuellt med bistånd till kostnad för magasinering.

Intensivövervakning med elektronisk kontroll – så kallad fotboja

Fotboja förekommer dels som påföljd vid korta straff och dels som ett led i frigivningsförberedelserna, så kallad IÖV-utsluss. Personer som avtjänar straff med fotboja jämställs med frivårdsklient och har exempelvis rätt att fortsätta uppbära eventuell pension eller sjukpenning, dock inte ersättning från A-kassa. Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt har personen rätt till ekonomiskt bistånd från kommunen till sin försörjning under verkställigheten med fotboja. Om verkställigheten med fotboja upphävs och övergår till anstaltsvård gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården. Ekonomiskt bistånd till eventuella merkostnader på grund av intensivövervakningen, såsom avgifter, telefoninstallation eller resor till och från aktiviteter, ska inte beviljas då dessa bekostas av kriminalvårdsmyndigheten. Vid IÖV-utsluss är personen fortfarande inskrivna i anstalt och har inte rätt till ekonomiskt bistånd för sin försörjning, utan reglerna för inskrivna inom kriminalvården gäller.

Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelse som innebär att den dömda får genomgå missbruksbehandling där Kriminalvården och kommunen upprättar en gemensam behandlingsplan. Kriminalvården har kostnadsansvaret för behandlingen fram till tänkt dag för villkorlig frigivning vilket inträffar efter 2/3 av det alternativa fängelsestraffet. Vid behandling på institution står Kriminalvården för alla kostnader till vårdgivaren i samband med placeringen såsom fickpengar, drogkontroller, sjukvårdskostnader, resor, klädustrustning, fritids- och sportutrustning och hygienartiklar. I dessa fall ska försörjningsstöd inte beviljas.

Om behandlingen sker i öppenvård bekostar Kriminalvården enbart den behandling och kontroll som följer av behandlingsplanen. Klientens behov av försörjningsstöd ska prövas av Integrationsenheten. Kontraktsvård är en påföljd och om klienten avbryter eller missköter den uppgjorda behandlingsplanen gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

Samhällstjänst

Samhällstjänst är en dom till skyddstillsyn med föreskrift att utföra oavlönat arbete hos ideella föreningar, organisationer eller kyrkor och är ett alternativ till fängelse. Samhällstjänsten ska utföras under den dömdes fritid, t ex kvällar eller veckoslut, under kontroll av Kriminalvården. Den dömda kan behålla sitt ordinarie arbete, studier eller vara aktivt arbetsökande. Det faktum att en bidragssökande person är dömd till samhällstjänst ska inte påverka nämndens krav på den sökande att stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid, och t.ex. delta i praktik.

Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten

Personer som beviljas heldygnsvård eller behandling är berättigade till ekonomiskt bistånd på samma villkor som andra. Biståndet ska reduceras för kostnader den sökande inte har under

vårdperioden. Gällande vilket bistånd som beviljas, se vidare under Försörjningsstöd, bistånd vid institutionsvistelse.

Resekostnader

Bistånd till resor i samband med institutionsvård, t.ex. för informationssamtal, in- och utskrivning på institutionen samt möten med integrationshandläggare beviljas. Observera att vissa resor kan ingå i vårdavgiften, t.ex. resor till läkare eller tandläkare.

Asylsökande

Asylsökande ska alltid hänvisas till Migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen. Asylsökande som fått avslag och överklagat och får LMA indraget av Migrationsverket hänvisas till socialförvaltningen som utreder försörjningsstöd enligt LMA.

6. ANVISNINGAR FÖR HANDLÄGGNINGEN

Allmänt

I detta avsnitt anges riktlinjer för ärendehandläggningen. Avsnittet innehåller definitioner av begrepp, regler för dokumentation och registrering i Procapita, kontroller som ska utföras, hantering av inkomster och utgifter i olika situationer samt handläggningen av återkrav och misstänkt bidragsbrott. Mer utförlig vägledning om ramarna för ärendehandläggning och dokumentation kan erhållas från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation vid handläggning av ärenden.

Registrering i Procapita

Dokumentation och utbetalning görs i Procapita. Eftersom de uppgifter som registreras ligger till grund för resultatuppföljning och planering ska anvisningarna för registrering av uppgifter i Procapita följas omsorgsfullt. Försörjningshinder, ändamål och avslutsorsaker finns inlagda i Procapita.

Avslutning av ärende

En introduktionsakt ska avslutas 24 månader efter mottagen i kommunen eller då individens etableringsprogram går ut. Vid familjeanknytningar ska hela familjen avslutas då registerledaren avslutas. Ett ärende ska även avslutas vid flytt utanför kommunen.

Ekonomiakten avslutas när ingen ansökan om ekonomiskt bistånd inkommit på två månader.

Dokumentation

Integrationsenheten har skyldighet att dokumentera sin verksamhet. Särskilt viktigt är det i samband med myndighetsutövning. All dokumentation sker i Procapita. Den enskilde ska hållas underrättad om den dokumentation som förs om honom eller henne och rätten att ta del av all dokumentation. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas.

Tillgångar

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den enskildes försörjning innan han eller hon har rätt

till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, fordon, båt, fastighet, dyrbar konst eller samlarföremål etc. Kontroll av eventuellt fordonsinnehav ska göras hos Transportstyrelsens bilregister i nya ärenden och därefter när så anses nödvändigt och därefter en gång per år. När det finns tillgångar framgår det av Slutskattsedelns att den enskilde haft inkomst av kapital. Deklarationsunderlag och specifikationen ska uppvisas vid nybesök och löpande varje vår som skatteverket skickar ut deklARATIONEN. Saknas deklARATIONSUNDERLAG och specifikation ska man begära ut kontrolluppgift hos Skatteverket. Om det finns eller har funnits kontanta tillgångar, aktier eller dylikt ska den sökande visa aktuella kontoutdrag från bank eller utdrag från värdepapperscentralen.

Integrationsenheten kräver inte att tillgångar säljs under glappet. Blir individen nedskreven och är i behov av fortsatt försörjningsstöd så ska riktlinjer om tillgångar tillämpas. Undantag görs när glappet varar upp mot sex månader, då görs en individuell bedömning om rådrum.

Bil/Fordon

Om bilen är en förutsättning för att den sökande ska kunna ta sig till och från sitt arbete eller om den behövs i arbetet godtas bilinnehav. I övrigt kan bilinnehav godtas högst fyra månader därefter ska fordonet avyttras. Detta betyder att den nyanlände kan ha rätt att behålla sitt fordon under glappet.

Utgår milersättning som utbetalas på lön räknas inte det som inkomst då den ska täcka de faktiska driftskostnaderna för bilen varför bistånd till kostnader för bilen inte beviljas.

Bilens värde får inte överstiga ½ basbelopp.

Fritidshus/Fastighet

Ekonomiskt bistånd till personer som äger fastighet, eller andel av fastighet, bör i princip inte beviljas annat än i akuta situationer eller under den tid som behövs för att sälja fastigheten, dock högst fyra månader. Fastigheten ska omgående lämnas till mäklare för försäljning. Om det finns särskilda skäl, fel säsong, tvist i samband med försäljning, etc., kan rådrum för försäljning förlängas. Biståndet ges med villkor om återbetalning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning.

Bankmedel, aktier, obligationer

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper. Ålderspensionärer får ha sparade medel upp till ett halvt basbelopp och barn upp till 15 % av basbeloppet utan att det påverkar rätt till ekonomiskt bistånd. Om barn har mer sparade medel än 15 % av basbeloppet ska överskottet reducera barnets norm.

Bosparande

Alla former av bosparande räknas som realiserbar tillgång.

Pensionssparande

Pensionssparande räknas i princip som en tillgång. Möjligheten att ta ut pensionssparande ska alltid prövas. Om detta är omöjligt, vilket det i många fall är, ska den enskilde ges bistånd.

Barns inkomster och tillgångar

Om barn har inkomster i form av exempelvis barnpension eller inkomst av kapital, som ränta och

avkastning, ska de avräknas mot hela familjens försörjningsstödsbehov. Barns tillgångar i form av kapital, fastighet eller dylikt ska inte räknas om de står under överförmyndarens kontroll, om inte överförmyndaren ger sitt samtycke till uttag. Uttag ska i så fall göras för barnets försörjning enligt norm. Hyresdel ska inte räknas. Barn får dock ha sparade medel upp till 15 % av basbeloppet, se också under avsnittet Bankmedel, aktier, obligationer.

Skolungdomar under 21 år kan ha feriearbete på sommaren utan att lönen påverkar familjens rätt till försörjningsstöd. Inkomst från kvälls- eller helgarbete under terminerna som är av ringa omfattning ska inte heller räknas som inkomst vid behovsprövning för familjen. Regeln gäller t.o.m. det år den unge fyller 20 år. Vad som är ringa omfattning får prövas individuellt men bör inte överstiga ett basbelopp/år gällande lön av arbete. Om en ungdom har inkomster så att han eller hon kan försörja sig själv ska han inte inräknas i familjens behov enligt norm.

Inkomster som delvis reducerar försörjningsstödet

Familjehemsersättning kan reducera försörjningsstödet. Hela arvodesdelen räknas som inkomst samt 25/12 % av gällande basbelopp, som utgör ersättning för bostad i omkostnadsersättningen per månad och barn.

Inkomster som inte reducerar försörjningsstödet

- Ersättning för merkostnader till följd av funktionsnedsättning
- Extra tillägg till studiebidrag
- Ersättning för omkostnader i samband med ett åtagande, t.ex. Familjehemsersättningens omkostnadsdel
- Inackorderingstillägg vid gymnasiestudier på annan ort
- Försäkringsersättning eller skadestånd, ekonomisk del avsett för särskilt ändamål som t.ex. ersättning för läkar- eller tandvårdsbehov som uppkommit av skadan.
- Fondmedel och stipendier som är avsedda för ett visst ändamål.
- Skatteåterbäring räknas inte som inkomst om den tagits i anspråk av Kronofogdemyndigheten, undantag för belopp som gäller böter eller skadestånd. Om den enskilde riskerar att hamna i en nödsituation om skatteåterbäring som han eller hon inte haft tillgång till räknas som inkomst ska en nödprövning utredas.

Överskjutande inkomst från tidigare månader

Huvudprincipen är att inkomster som överstiger hushållets behov enligt norm den ena månaden överförs som inkomst till nästkommande månad. Tillämpning av denna princip förutsätter dock att den sökande känner till kommunens beräkningsgrunder. För sökande som aldrig eller under lång tid inte varit aktuell för ansökan om ekonomiskt bistånd så krävs det inte att sökande ska ha planerat och anpassat sin ekonomi efter gällande nivå på försörjningsstöd. En ansökan om ekonomiskt bistånd kan i denna situation inte kategoriskt avslås med hänvisning till ett normöverskott som uppkommit genom summering av sökandens inkomster flera månader bakåt. Om det tidigare överskottet varit stort ska dock en särskild prövning göras.

Det bör påpekas att en person som vid sista inkomstillfället vet att han inte har sin försörjning tryggad framåt har ett eget ansvar att efter förmåga planera för de nödvändigaste utgifterna. En person som exempelvis fått avgångsvederlag motsvarande sex månadslöner får anses ha ett eget ansvar att sörja för sin försörjning under motsvarande tid eller fram till nytt arbete eller till

utbetalning av arbetslöshetsersättning. Vid nyansökan tittar Integrationsenheten på ekonomin för tre inkomst månader, det vill säga två månader bakåt i tiden samt den aktuella månaden.

Det är med hänsyn till eventuella överskott viktigt att de sökande kontinuerligt, men särskilt i början av kontakten, får information om regler för beräkning av försörjningsstöd och att i princip alla inkomster räknas, som exempelvis retroaktiva utbetalningar och överskjutande skatt. Har den sökande varit medveten om hur förvaltningen räknar i samband med prövning av försörjningsstöd kan ansökan avslås om han eller hon haft inkomst över eller i nivå med normen. Vid ankomst i kommunen får den nyanlände information om överskott och inkomst månader bakåt i tiden och hur försörjningsstöd räknas om till exempel familjemedlemmar skulle anlända i framtiden.

Förebygga felaktiga utbetalningar

Genom noggrann handläggning ska felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd motverkas.

Felaktiga utbetalningar kan uppkomma av olika orsaker. De kan uppstå till följd av att den sökande medvetet lämnar oriktiga uppgifter, genom att den sökande saknar kunskap om regelsystemet eller genom brister i ärendehantering. Felaktiga utbetalningar ska förebyggas genom tydlig information och vägledning till de sökande om vad som gäller samt genom noggranna kontroller.

Uppgifter som alltid ska kontrolleras är identitet och medborgarskap, boende, folkbokföring, vårdnadshavare för barn i hushållet samt om personen är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Kontroll av inkomster och tillgångar genom deklarationsunderlag, kontoutdrag och ekonomisk översikt samt utdrag från Transportstyrelsen ska också alltid göras. Rapporter har visat på några omständigheter som kan leda till felaktiga utbetalningar och som särskilt bör uppmärksammas. Det gäller att sökanden egentligen är sammanboende, att barn som uppges ingå i hushållet inte vistas i landet, att den sökande samtidigt uppbär ekonomiskt bistånd i annan kommun, har inkomster av svartarbete eller undanhåller tillgångar. Det mest kostnadseffektiva är att göra nödvändiga kontroller redan innan beslut om utbetalning fattas. I de fall den enskilde obehörigt fått ekonomiskt bistånd eller fått bistånd med för högt belopp ska biståndet alltid återkrävas när det är möjligt enligt lag. Om det finns anledning att anta att ett bidragsbrott har begåtts i samband med ansökan om ekonomiskt bistånd ska polisanmälan göras.

Hushållstyper

Sammanboende med hushållsgemenskap

Det finns två typer av sammanboende med hushållsgemenskap. Den ena typen är vuxna som oavsett kön lever under äktenskapsliknande förhållanden. Mellan dessa gäller hushållsgemenskap som innebär ett ömsesidigt ansvar för alla kostnader i hushållet. En gemensam ansökan och bådadas sammanräknade inkomster ska ligga till grund för beräkning av biståndsbehov. Det innebär t.ex. att om bara den ene har inkomst får han eller hon stå också för sin sammanboendes kostnader så långt inkomsten räcker. Först därefter kan eventuellt kompletterande bistånd beviljas. Om man räknar separat på någon som lever i denna typ av hushållsgemenskap ska halva normen för makar/sammanboende användas och hälften av övriga gemensamma utgifter räknas in i månadsbehovet.

Den andra typen av hushållsgemenskap är mer begränsad. Det gäller personer som bor ihop och delar vissa kostnader men inte har ekonomiskt ansvar för varandra, t.ex. vuxna barn som bor kvar hemma eller vänner som delar lägenhet. För denna grupp används ensamstående norm och gemensamma hushållskostnader delat med antal boende i hushållet.

Hushållsgemenskap gäller normalt från den dag sammanflyttning sker. Exempel på situationer när hel hushållsgemenskap gäller redan från första månaden är när ett par väntar barn eller då de sökt och stått i kö för att få bostad tillsammans. Om sammanboendet är oplanerat och osäkert kan undantag från principen om ekonomisk hushållsgemenskap göras upp till sex månader. Hushållsgemenskap gäller till dess parterna flyttar isär. Under vissa förhållanden gäller den även efter parterna flyttat isär, se nedan om Giftna men ej sammanboende.

Giftna men ej sammanboende

Giftna makar är enligt lagstiftning försörjningspliktiga gentemot varandra. Försörjningsplikten kvarstår även om makarna har skilda hushåll. Prövningen av försörjningsstöd ska utgå från denna princip om ömsesidig försörjningsplikt. Den gemensamma inkomsten ligger till grund för bedömning av bistånd. Gemensam ekonomisk beräkning görs med hänsyn till kostnad för båda hyror (ej högre än högsta godtagbara), elkostnad och hemförsäkring. Även under betänketid vid skilsmässa är makar försörjningspliktiga gentemot varandra och gemensamma barn oavsett hur de väljer att bo. Endast om det är uppenbart olämpligt att makarna har gemensam ekonomi, exempelvis vid en familjevåldssituation, eller då någon av makarna är oförmögen att ta sitt ansvar för resten av familjen ska principen om gemensam försörjningsplikt frångås. Undantag kan även göras vid akuta nödsituationer. Försörjningsplikt kan inte hävdas gentemot den som får försörjningsstöd.

Gymnasiestuderande ungdom

Se sida 30.

Inneboende

Se sida 14.

Underårig som bildat familj

Förälder har kvar sitt försörjningsansvar för underårigt barn även om den underårige själv blir förälder. Föräldrarna har däremot inget försörjningsansvar för sitt barnbarn. Vid giftermål övertar make/maka försörjningsplikten för underårig eller gymnasistuderande upp till 21 år. Om maken inte kan fullgöra sin försörjningsplikt, primär försörjningsplikt, har den underåriges föräldrar försörjningsplikt, sekundär försörjningsplikt.

Hushåll med underåriga barn

Föräldrarna ska ta ut full föräldrapenning, sju dagar per vecka, till dess att föräldradagarna tar slut eller barnomsorgsplats erbjuds. Den som har försörjningsstöd i avvaktan på plats i förskoleverksamhet är skyldig att ta första anvisning av plats. Undantag från denna princip kan göras om barn av psykiska eller medicinska skäl är i behov av särskild typ av förskoleverksamhet eller av senareläggning av inträdet i verksamheten. Behovet ska vara styrkt med läkarintyg.

Avslagsbeslut och överklagande

Beslut om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är myndighetsutövning. Avslagsbeslut enligt 4 kap. 1 § eller 5 § socialtjänstlagen ska alltid vara skriftliga och motiverade och delges den sökande. Av beslutet ska följande framgå:

- Vad ansökan avser, dvs. ändamålet

- Motivering till avslaget sker under rubrik Bedömning. Under rubrik Bedömning finns förslag på flera bedömningar som ska användas och vid behov kompletteras. Hänvisning ska ske till rätt lagrum. I de fall det finns flera skäl till avslag ska samtliga avslagsgrunder skrivas in i bedömningen och en närmare motivering i det enskilda fallet ska framgå av bedömningen.
- Barnperspektivet.
- Beslut. Under rubriken Beslut finns flera alternativ som ska användas.
- Besvärshänvisning ska lämnas liksom hjälp med överklagandet om den sökande behöver och begär det.
- Besvärshänvisningen finns under flik i Beslutsmeddelandet.

Överklagan

När en överklagan inkommer ska en rättidsprövning ske. Överklagandet ska inkomma inom tre veckor från det att den enskilde tog del av beslutet, 44 § förvaltningslagen. Om överklagandet inkommit i rätt tid sker en omprövning av beslutet, 39 § förvaltningslagen. Om beslutet inte ändras ska ett yttrande skrivas som översänds till allmän förvaltningsdomstol tillsammans med den enskildes överklagan.

Även i situationer där vi efter överklagan omprövar beslutet till ett beviljande skall ett yttrande skrivas och ärendet skickas för bedömning till Förvaltningsrätten. Detta enligt nya Förvaltningslagen (2017:900).

Avvisning av överklagan

Om överklagandet inkommer för sent ska överklagandet avvisas, 45 § förvaltningslagen. Besvärshänvisning ska skickas.

Överklaga beslut från Förvaltningsrätten och begära inhibition

Om vi vill överklaga Förvaltningsrättens dom, ska det göras i samråd med verksamhetschef. I överklagan ska i vissa fall även inhibition begäras. Överklagan skickas till kammarrätten.

Återkrav och återsökning av beviljat ekonomiskt bistånd

Rätten till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är det yttersta skyddsnätet i samhällets trygghetssystem. Huvudprincipen är därför att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. De undantag som finns från denna princip regleras av bestämmelser dels i socialtjänstlagen och dels i socialförsäkringsbalken.

Återsökning- retroaktiva förmåner enligt social försäkringsbalken

Kommunen kan få ersättning från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för bistånd som den enskilde beviljats, om den enskilde beviljas en retroaktiv periodisk socialförsäkringsersättning för motsvarande tidsperiod. Villkoret är att den enskilde för motsvarande period i väsentlig mån fått sin försörjning genom ekonomiskt bistånd från kommunen. Det innebär att det inte får röra sig om bistånd av "rent tillfällig natur", till exempel några dagars matpengar. Barnbidrag och assistansersättning är undantagna. Aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning utbetalas av Försäkringskassan men omfattas inte av bestämmelsen eftersom de inte är socialförsäkringsersättningar. De är ersättningar till deltagare i något av Arbetsförmedlingens program för arbetslösa

Kommunen kan få tillbaka vad den har lämnat i ekonomiskt bistånd under den period som den retroaktiva ersättningen avser under förutsättning att den enskilde inte återbetalat biståndet och att beloppet överstiger 1000 kronor.

Om Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten felaktigt betalar ut retroaktiv ersättning till den enskilde som kommunen har rätt till kan kommunen kräva Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten på skadestånd på motsvarande belopp.

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten kan själv ge förskott på sökt pension om det är troligt att förmånen kommer att beviljas men beslut eller uträkning av ersättningen dröjer. Denna möjlighet ska undersökas innan ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen beviljas som förskott på sökt förmån.

Återsökning sker via framställan till Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Blanketter för framställan finns på Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens hemsida.

Återkrav enligt SoL

Reglerna om återkrav regleras i 9 kap. SoL och delas upp i två olika lagrum.

9 kap. 1 § avser återbetalningsskyldighet av bistånd som betalats ut för mycket eller felaktigt utbetalats.

9 kap. 2 § avser andra fall som ekonomiskt bistånd kan återkrävas, tex. förskott på förmån eller ersättning.

Reglerna kring återkrav och handläggningen kring detta är omfattande och detaljerad och det är viktigt att handläggningsanvisningarna följs noggrant. Återkrav av ekonomiskt bistånd ska bara göras mot en väntad faktisk inkomst och får inte göras mot framtida försörjningsstöd utom i de fall den enskilde obehörigt fått ekonomiskt bistånd eller fått bistånd med för högt belopp. Den väntade inkomsten måste antas ge ett överskott efter avdrag för den enskildes löpande levnadsomkostnader om ett återkrav ska vara meningsfullt. I annat fall ska ett återkrav inte läggas upp.

Akut utbetalning av matpengar som gjorts av sociala eller medicinska skäl ska inte återkrävas. Om den akuta hjälpen ges på grund av att någon tillfälligtvis är förhindrad att disponera sina inkomster eller tillgångar kan den dock återkrävas. Akut hjälp till exempelvis en hyresskuld eller elskuld för att undvika avhysning eller avstängning av elen ska återkrävas om hushållet har inkomster över norm. De formella kraven är absoluta och får inte åsidosättas. Vid en eventuell prövning i förvaltningsrätten innebär åsidosättande av de formella kraven att talan inte kan fullföljas.

Återkrav enligt 9 kap. 2§ - förskott på förmån eller ersättning m .m

Enligt 9 kap. 2 § får Integrationsenheten kräva tillbaka bistånd som lämnats:

1. som förskott på förmån eller ersättning,
2. till enskild som är indragen i arbetskonflikt, eller
3. till enskild som p.g.a. förhållanden som han/hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Den enskilde kan vara berättigad till ekonomisk hjälp mot återkrav medan han eller hon väntar på

en förmån eller ersättning t.ex. utbetalningar från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, som exempelvis sjukersättning, pension, aktivitetsersättning, bostadsbidrag, sjukpenning, föräldrapenning och underhållsstöd. Andra ersättningar eller förmåner kan t.ex. vara lön (gäller även statlig lönegaranti vid konkurs), arbetslöshetsersättning och studiemedel från Centrala studiestödsnämnden.

Återkrav av förmån eller ersättning bygger helt och hållet på överenskommelse mellan Integrationsenheten och den enskilde. Ett beslut om att återkräva ekonomiskt bistånd enligt denna bestämmelse ska vara skriftligt och innehålla uppgifter om de omständigheter som ligger till grund för återbetalningsskyldigheten samt för vilken förmån/ersättning det gäller. Det är viktigt att den enskilde delges beslutet.

Återkrav av bistånd enligt 9 kap. 2§ - under villkor om återbetalning

Enligt 9 kap. 2 § SoL får Integrationsenheten kräva tillbaka bistånd som beviljats enligt 4 kap. 2§ SoL. Detta gäller endast om biståndet beviljats med villkor om återkrav. Det ska finnas en tydlig överenskommelse mellan kommunen och den enskilde om när och på vilket sätt återbetalningen ska ske. I följande situationer kan bli aktuella för återkrav enligt 4 kap. 2 § och 9 kap. 2 § andra stycket SoL:

- Hushåll med realiserbara tillgångar.
- Hushåll med egen försörjning/inkomst över norm.

För att undvika allvarliga sociala konsekvenser kan exempelvis bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL med villkor om återbetalning beviljas till hyresskuld/elskulder där behovet kunnat tillgodoses genom egen inkomst och där återbetalningsförmåga finns.

När bistånd beviljas enligt 4 kap. 2 § SoL ska det föregås av en prövning av om rätt till bistånd enligt 4 kap.1. Detta innebär att nämnden behöver fatta beslut om avslag enligt 4 kap. 1 § SoL för att sedan bevilja bistånd med stöd av 4 kap. 2 § SoL mot återkrav enligt 9 kap. 2 § SoL.

Återkrav av bistånd enligt 9 kap. 1§- bistånd som betalats ut på felaktiga grunder

Återkrav av bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL ska göras om någon fått felaktigt bistånd genom:

- oriktiga uppgifter
- underlåtenhet att lämna uppgift
- på annat sätt förorsakat att bistånd beviljats obehörigen eller med för högt belopp

Kommunen får i dessa fall kräva tillbaka det belopp som betalats ut för mycket.

Återbetalningsskyldigheten gäller även om den enskilde inte orsakade den felaktiga utbetalningen avsiktligt. I de fall det är kommunen som har förorsakat den felaktiga utbetalningen får kommunen kräva tillbaka det felaktiga beloppet om den enskilde borde ha förstått att utbetalningen var fel, till exempel vid rena felräkningar eller när dubbel utbetalning skett av misstag.

Denna bestämmelse ersätter eller inskränker inte rutinen att göra polisanmälan om den enskilde avsiktligt lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Grunden för återkrav enligt 9 kap 1 § SoL är alltid att biståndet är utbetalt på felaktig grund. Biståndet behöver inte vara förskott på förmån/ersättning eller vara beviljat med villkor om återbetalning.

Ersättningstalan

I de fall den enskilde inte återbetalar återkrav enligt 9 kap. 1 eller 2 §§ SoL kan kommunen med stöd av 9 kap. 3 § samma lag väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten. Talan hos förvaltningsrätten måste väckas inom tre år från det biståndet utbetalades och får inte bifallas av förvaltningsrätten om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller del av den kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller livsföring i övrigt. Innan talan väcks ska förvaltningen skicka två betalningspåminnelser och den enskildes aktuella ekonomiska situation utredas så långt det är möjligt. Den enskilde ska alltid erbjudas möjlighet att presentera och diskutera sina ekonomiska förhållanden. Visar genomförd utredning att det är styrkt eller troligt att den enskilde har betalningsförmåga ska talan väckas hos förvaltningsrätten. Visar utredningen att den enskilde för tillfället inte kan betala kan återkravet ligga vilande under en period. Är det troligt att den enskildes betalningsförmåga inte inom rimlig tid förbättras kan återkravet efterges. Ansökan ska göras till Förvaltningsrätten och innehålla följande:

- ↑ Namn, adress och telefon till den nämnd som söker och till handläggaren
- ↑ Beslutsdatum
- ↑ Den enskildes namn, personnummer, adress och telefonnummer
- ↑ Vilken typ av återkrav det är (hänvisning till lagrum i SoL)
- ↑ Belopp
- ↑ När biståndet som återkrävs utbetalades
- ↑ Utredning som visar att den enskilde har betalningsförmåga
- ↑ Yrkande

Kopior på ansökningsblanketter eller utredning som visar den enskildes ekonomiska förhållanden när biståndet utbetalades och förvaltningens beslut samt överenskommelse om återbetalning ska bifogas ansökan till förvaltningsrätten. Om den enskilde har betalat tillbaka del av återkravet ska det redovisas. Eventuell förvaltningsrätts dom i kommunens favör utgör underlag för ansökan om utmätning hos Kronofogdemyndigheten.

Kraveftergift

Om det är uppenbart att förhållandena ändrats så att den enskilde inte inom rimlig tid kommer att kunna göra återbetalning får kommunen enligt 9 kap. 4 § SoL helt eller delvis efterge återkrav. Detta beslut går inte att överklaga.

Anmälan vid misstänkt bidragsbrott

Polisanmälan enligt 6 § bidragsbrottslagen ska ske när det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. Har någon lämnat oriktiga uppgifter eller förtigit inkomster och på så sätt obehörigen eller med för högt belopp fått ekonomiskt bistånd kan detta vara en olaglig handling. Oavsett om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts eller ej ska det belopp den enskilde fått obehörigen eller med för högt belopp återkrävas med tillämpning av bestämmelserna i 9 kap. SoL. Avstående från att polisanmäla får inte "kvittas" mot återbetalning.

Utredning före anmälan

Innan anmälan görs ska en utredning av vad som hänt och hur detta påverkat rätten till bistånd göras. Om felaktig utbetalning skett eller risk för felaktig utbetalning förelegat på grund av vad som förefaller vara en brottslig handling från den sökandes sida finns anledning anta att ett brott har begåtts och en brottsanmälan bör göras. Utredningen ska besvara om den sökande har fått tillfredsställande information om vilka regler som gäller och om den sökande varit medveten om

konsekvensen av sitt handlande. Det är viktigt att dessa utredande åtgärder vidtas så att varje brottsanmälan är välgrundad. Den interna utredningen bör göras så fort som möjligt sedan indikationen uppstått.

Vad en brottsanmälan bör innehålla

Det är viktigt att brottsanmälan innehåller den information som är nödvändig för att polis och åklagare ska kunna starta och genomföra en utredning utan att behöva begära kompletteringar av sådan information som var känd vid anmälningstillfället. Det är också viktigt att anmälan innehåller en beskrivning av händelseförloppet i det aktuella ärendet.

En brottsanmälan enligt 6 § bidragsbrottslagen ska som regel innehålla följande:

- uppgifter om brottsmisstanken (en klar, tydlig och kortfattad beskrivning av vad den anmälda misstänks ha gjort eller underlåtit att göra samt när i tiden brottet har begåtts). En brottsanmälan behöver inte innehålla en brottsrubricering,
- uppgifter om vilken förmån det gäller, ersättningens storlek och vilken tidsperiod som avses,
- uppgift om den misstänkte (namn, personnummer, adresser och telefonnummer),
- uppgift om ev. vittnen och andra som har upplysningar att lämna (namn, adresser och telefonnummer),
- uppgifter om vem som handlagt ärendet hos den utbetalande myndigheten (namn och telefonnummer),
- en dokumentation av samtliga eventuella kontakter med den som anmäls före och under utredningen samt namn på och telefonnummer till dessa personer,
- en redogörelse för vilken information som myndigheten har lämnat till den anmälda om rätten till förmånen och uppgift om när, hur och av vem informationen lämnats,
- om tolk använts: namn, adress och telefonnummer till denne,
- en redogörelse för de regler som har betydelse för ärendet,
- uppgifter om vem som polis och åklagare kan diskutera de aktuella reglerna med,
- uppgift om eventuella återbetalningskrav,
- original eller kopior av relevanta handlingar som bifogas brottsanmälan. Utredningen ska delges den sökande.